

HAWAII · PUKA-LA · HOLOMUA

Missing

"Ua Mau ke 'Ea o ka Aina' i ka Pono."

BUKE I. 5-6 - from 8 to - HONOLULU, MEI I. 1894. 31, HELU 60.

KA NUPEPA PUKA-LA

HAWAII · HOLOMUA

Hoopuka mau ia mai ka Poakahi...

Uka Pepa, he Kanalima keneta o ka Mahina...

Elaaa no ka pepa masi keena aku...

Aole he pepa e hoounia mai ke Keena...

E hoouna mai i na Mea Hon, na Kamumanao...

THOMAS P. SPENCER, ka Lunahooponopono o ka Pepa.

Aole loa e pai ia kekahi Olelo Hoolaha, Kanikau a Mele Inoa...

O na Kanoha Nupepa a me na Hooaka Dala ana, e loaa aku no ma...

ABRAHAM FERNANDEZ, ka Luna Nui o ka Pepa.

Olelo Kahea!

Owan o ka mea nona ka inoa malalo iho nei, ke kahea nei au i ka...

ka "Hui Hooquoonoo Lahui Hawaii,"

Ua makaukau au e lawe mai i ka huina mai ka HOOKAHI DALA...

Alaui Moi, mai ka hora 9 A. M. a hiki i ka hora 4 P. M.

E ola e hoomanao mai i ka uka o ka Buke Hooquoonoo Huihu...

ABRAHAM FERNANDEZ, Rahu

No ka Hui Hooquoonoo Lahui Hawaii. Jan 13-14

KUU LEI PONI MOI.

Aloha kuu lei Poni Moi Kuu hoo i ka ehuehu a ke kai...

Moolelo Hoonaeue Puuwai no

SINIDERILA;

A I OLE IA, KA

Opio Kamaa Aniani,

Ka Moolelo Kauli Puuwai o Helene maloko o ke Anaina Hulahula.

Ka Manu Nunu hooke kauoha mai ka He-Kupapau mai o kona makuahine.

O kela kulana hoomaikeike i halawai pu ae la na hehelena o ke keikialii hookipa...

Aole i loihi ke ku ana mai a ke kaikamahine opio ma kela ipuka...

loko o ka halekuke, oia ka wa a ke keikialii i huli ae ai e ninau...

"O ke kaikamahine anei kela au i kamailio mai nei na kau kaue?"

"Ae, oia ua kaikamahine la, a o ka makou kuke no ia."

"E oluolu mai i ka'u noi, ua makemake au e kamailio pu me ia, e haawi aku oe i kau kauoha...

Aia he kuihe o ka manao i loa aku i ua makuahine la, me he mea la he manao wale no kona, aole i makemake io ke keikialii hookipa...

"Ua makemuke io anei oe e halawai me kela kaikamahine kuke o makou, a e hooahaaha hoi i kou kulana alii he ukali pilikino no ka Hoolina Moi o ke Kalaunu o Arabia nei?"

"Ua hai-mua aku nei au ia oe, oia au malalo o ka hooke kauoha a ke Alii ka Moi, a o ko'u makemake e hooke ia ke kuaaui i ahui o ka nohoalii, oia kau e hoolohe mai. Ua makemake au e halawai kamailio me kela kaikamahine opio...

Na kela mau olelo i paniku maopopo aku i na hamabaga wale ana mai a ka luaheine, a oia kana i haawi aku ai i ke kauoha i kekahi o na kaikamahine no ke kii aku ia Sinidarela, e holo i oia iaia iho mai na elele mai o ke kapuahi kuke, a e komo hoi i kona mau lole maemae no ka halawai kamailio mai me ke keikialii hookipa...

Anwe, eha ino kuu k'kala, Pehea ia su e lewa hou ai, Pukele kou ihu mai upepe, I ka hoonou ia i ka hua Noni.

Aole i pau.

OLELO HOOLAHA.

E ike aua nei na kanaka a puu, o mana o ka mea nona na inoa malalo iho, na hoo-kohu po'o aku mana ia MONIKA w. p. Kau, Mokuapu o Hawaii, i hope a i luna ho-ponopono no ke mau mau waiwai lewa ma Kau, Hawaii, he mana kona e hooponopono a e hoopii ma ke kanawai i na poe a pau e kua mai ana iaia.

No ka oiatio o kela, ke kau nei mana i ko maua mau inoa, JOHN MAILOLO, Honolulu, MAGARETA KILA, Kalaupapa, Molokai, Mar. 28, 1894. apr 7-1 m waly

Wain: Meli.

Mai ke kumupeni mai a Gabriela Lenoa, Kapena o ka Puali Kahiko...

Na Itamu Porofesa.

Ma ka mokuaina o Kaeponi i ke ke-u hoolo o ka wi noi o ka makahiki 1851, ua ku'i ia keia mau lako-ai iho malalo o ke kumukuai...

Kuaka wain... 50 keneta, Huanuu no ke kakini... \$5.00, Manu Pa'ahu pakahi... \$12.00, No ka omoomo palaon hookahi \$2.50

O Paris ke kulana kauhale makuaku a lako pono o ke ae nei, i na auwaha-eli o na ano a pau no ka lawe i na ukana ino iwaho o ke kulana kauhale, a pela ke koku o ka inoa i kapaia aku no kona kulana maemae - "Ke Kulana kauhale Moiwahine o Europa."

O ka Moi o Serevia e noho nei ma ka nchalii, he kanaka opio loa oia o 17 wale no makahiki, a ua loihi nae kona umiuaui.

O ke kanaka hoolu a malama lio nui o ka mokuaina o Idaho, oia o Kita Whitkni, aole i emi iho malalo o ka 3,000 iho ke mau mau nei maloko o kona mau pa-ho, me ka helu oia o nui e hoo- auwaha ana ma na kela me ke ahie.

O ke Duke o Devonasia, oia ke Keikialii e noho ana nei maluna o na iliaina o 80,000 eka ka nui.

O ka Mo, o Sama he papale ke-na o 27 piona ke kaumaha e kau ai maluna o koia poe, no kona makemake ole i ke puhu wale ia o na papale mama e ka makani, a notsila, e kaumaha ka makii o pono ai ke kani-ai i ke pelu.

Ua koho ia aku ka huina nui o na leta e hooomoiia nei iloko o ka Hale L-to o ke kulana kauhale o Ladana i kela me keia la, na leta pili ohana, na leta pili oihana kuloko a kuwaho, aia no ia ma ka huina nui o 3,000,000 leta i na la a pau, a e papalua ia no keia huina i ka wa uluosa o na keua, a me kekahi mau manawa uluosa e ae o na manao pihohoi kuwaho a me kuloke.

Ma ka helu lahui i hoomsop po ia o na kua nui, a ihoonka ia e na aupuni keikikane o ka honua nei no ke kauaiwa makahiki e hiki ana i ka 1880, ua ike ia na hoolilo aupuni he \$15,235,000,000, a o na make hoi i ka 4,470,000 mau oia i pepahi ia maluna o ke kishua kua.

Ke noi ia aku nei na hoolaha a pau e kipa mai i ke Keena Pahupahu Biliodi o Ishi Zaka ma Kaopuaa, a malaila oukou e hoonanea ia ai. ap 27 3md

I KO MAKOU POE HELUHELU

Mamuli o ka loa pinepine mai o na olelo hohewa mai ko makou mau poe lawe nupepa mai, e bili ana i ka lawe pololei ole o kekahi poe luna i na nupepa, ke kau leo aku nei makou i ko lakou lokomai-kai e hoike koke mai ia lono ia makou, a e hooponopono koke ia no ia hemahema.

O ka uku nupepa, e hookaa koke ia mai ia, oiai, he 50 keneta wale no ka uku mahina, a he aubau oluolu loa ia no kekahi mea e uku ai i keia manawa.

O ka poe e hookaa ole mai ana i ka uku pepa i keia pule, e paa ana makou i ka lakou pepa.

Na Rula o ka Nupepa Puka La.

No ka hookaa mua ana oia keia maialo iho:
Kope hookahi 5 Keneta
Hookahi Mahina 50 "
Hookaa i ka pau ana o ka mahina 75 "

Nupepa Puka Pule.

No ka hookaa mua ana oia keia malalo iho:
Kope hookahi 10 Keneta
Ekonu Mahina 50 "
Eono Mahina \$1.00
Hookahi Makahiki 2 00

No ka uku ana mahope o ka mahina oia keia:
Ekonu Mahina 75 Keneta
Eono Mahina \$1.25
Hookahi Makahiki 2.50.

ABRAHAM FERNANDEZ,
Luna Nui.

Ka Nupepa

HAWAII HOLONUA

ABRAHAM FERNANDEZ

Luna Nui.

THOS. P. SPENCER,

Luna Hooponopono.

Honolulu, : : Mei 1, 1894.

Koho Balota.

I ka la apopo, Poakolu, oia ka la koho balota o ke aupuni pi gi a me kona mau kakoo i hoolaha akea ae nei, e malama ia he koho balota no na Elele c. hele ai e hana i kumukanawai liou no Hawaii, ke kumulana hoi i ala mai ai he manao kipi ma ka aoao o kekahi mau poe kakaikahi e olelo ana—ua hewa ka Moiwahine i kona hoao ana e kukala i kumukanawai hou no kona lahui, ka mea a na kanaka Hawaii o ka paeaina holookoa i noi ai e loa he kanawai kaulike maluna o ka lahui oiwi o ka aina aka, iloko nae o ka manao lili o ka enemi a me ko lakou moeuhane mau e loa na mana a pau iloko o ko lakou lima, ua hooko ia ko lakou manao ma o ke kono kino ana o Kivini e haawi aku i na kokua no ke kukulu i na pi gi e ku nei iloko o keia la, a o keia koho balota ka lakou hana akamai mua loa e hoao nei (mahope iho o ke kiola ia ana o ka hooihui aina), e kaulako aku i ka manao kupaa o na Hawaii iloko o ko

lakou mau rina hoikeike o na hana keaka pauaka.

Ua lawa kakou me ka manawa loihi o hookahi makahiki piha no ka hoao ana e ike kumaka i ka nani o Himela, a iloko o keia kowa, aia he nui na hooiaio i waiho moakaka mai imua o ko kakou mau alo na ke kanaka i ike i ka pono o hoowahawaha i ka hewa, nana e kaupona i ke koikoi o kana olelo hooiholo iaia iho—Ua pololei anei a me ke kaulike keia kanawai Koho Elele hana Kumukanawai o ka onou poo kanaka i ka lahui Hawaii? He lahui Hawaii anei na haole malihini loa i haawi ia ai ka mana koho? O na luna aupuni makai a me na lunakanawai kakaikahi he mau haneri wale no, o lakou anei ka lahui Hawaii holookoa ma ka huina o na tausani lehulehu e uku nei i ko lakou mau aubau?

O keia koho balota ma ke ano helehelena maoli o ke kii keaka, he mau hana akamai a me ke kuleana ole ka ke aupuni pi gi kukala ana e haawiia he koho balota i ka lahui Hawaii, oiai, aole ka Ahakuka Pi Gi he mau hoa no ka Ahaolelo kumu i kohoia e ka lahui e akoakoa ma ka hana kanawai, a malalo la o ke kuleana hea i loa ai ia lakou kela mana lima-nui a hao wale ia Hawaii, oiai hoi ka ninau lahui e waiho nei imua o ke Aupuni Amerika aole i puka mai kana olelo hooiholo.

O ka makou e kau leo aku nei i ko makou mau hoa lahui a me na makamaka, e hookaa-wale mai ia kakou iho mai ke kono kino ana aku e halawai me ka lakou mau paani ana o ka manaolana poho a me ka hilahila, a na ka hua no o ka lakou hana e nahu ia lakou iho—aole loa i ae ke kanaka Hawaii mai ka huahelu o na kahi, na umi, na haneri a me na tausani i keia mau poholalo a na mamoo mikanele i hao iho nei i ke kuleana pili paa o ke kanaka Hawaii malalo o ka malumalu o kona hale pono i me kona hae-lahui.

O ko lakou aho hope keia, a na ke koho o ka la apopo e hoike mai, he ehia na balota o na kanaka Hawaii oiaio o ka aina e kakoo ana i na pi gi, i kulike ai hoi me ka lakou mau olelo mua, aia he ehiku tausani ole wale e ku makaukau nei ma ka aoao kokua i ke aupuni i na manawa a pau a hulihia ka honua a me na pi gi!

Eia iho malalo na Hawaii o ke Mabele Koho I, Apana Koho I; i lawe i ka hooihiki hao o ka lepo eleele o ka hee: S Hookano, Kanakani, Peniani, Paaluhia a me Geo Waipa makai—5.

Ka Moho "Kunuiakea."

Ua hooiaio loa ia mai ko Kunuiakea manao holo balota no Honolulu nei, a na ka aoao o na pi gi oia i onou mai, e lilo i poo (hakahaka) alakai a kuhikuhi puuone [kalai-kii] ma ka aoao o na kanaka Hawaii, e kumakaia ana ia oe e ka lahui ma ka hooihui aina onou poo a na mamoo mikanele kakaikahi i pauakaaka aku nei i Amerika, a hooihoka ia mai, a oia ka makou e hoomaikeike aku nei i ke kanaka Hawaii i hookikina maoli ia e lawe i ke kakauinoa, ua hiki no ia oukou ke hele imua o ka pahu balota a hookomo i ko oukou mau balota me ke kakauinoa ole, a aole e helu ia kela balota no na pi gi a me kekahi ano kanaka e ae malalo iho o ka ipuka o ka lani.

O ke kumu nui nana i kono na pi gi e ae aku i ka inoa o Kunuiakea, mamuli no ia o kona kono kino ana iloko o ka Ekalesia o na powa; kona hele mau i ra anaina haipule; kona kakoo i ke kumuhana republika a me hooihui aina; a no kona kulana koko alii, ua hoomakaleho maoli no na pi gi a hookomo iaia iloko o keia kau koho Elele o ka Ahaolelo hana Kumukanawai no ka hoikeike aku ia Amerika, o keia hapa-haiore ke koko pono i hope loa o Kamehameha I, a ua makemake oia ma kona mana Keikialii e hooihui i na kanaka Hawaii a pau e kokua i keia poe mikanele, a oia aku ka Peresidena o ke aupuni pi gi ma keia hope aku.

O ka makou e noi aku nei i na poe aloha aina a pau, e waiho aku i na iole e paani no lakou iho, a na ka popoki lakou e nahu ma na poo a ai i ko lakou mau kino no ka hookuli, ka paakiki a me ka hana aloha ole i ko lakou mau hoa kanaka o ke koko pono i.

He Au Oki-Poo anei ko na P. G?

Ae; mai ka piko o ko lakou mau poo, a ka piko o ka manamana wawae nui o Sinederila, ua hiki loa ia kakou ke ike aku i ko lakou mau helehelena mai loko aku o ka hulali o kona kamaa aniani, a oia ka na pi gi e oki nei i ka puu o na kanaka Hawaii poo paakiki i ka hooihui aina, ke pau mai nei lakou i ka walawala mai luna mai o na kulana i noho loihi ai no na makahiki lehulehu i hala hope ae nei me ka loa ole o kekahi kiko eleele ma ko likou mau inoa.

He elua mau hoa hou i kulai ia mai i keia kakahiaka mai ke

Keena Aina mai a me ko na Aina E, a ua ae aku no laua i ke kakauinoa a hooko ia kumuhana, aka, aole nae i lawa ko laua kaumaha e hoololohe ai ma ia mau keena, a nolaila, o ka laau lapaau wale no e ola ai ka ma'ihehe, oia ka hooihui kakaikahi i kela mau keena, a o ko lakou auna like ke himeni i ke mele o ke aloha hooihui aina—"Kuu aina hanau e—(!) Nou au e mele nei(?)" I ka alaala-palu!

O keia maoli aku ana no ka hopena o Hawaii ina aole e hoihoi hou ia ko kakou aupuni kumu, o ke kipaku i na Hawaii oiaio mai ko lakou noho oihana a hookele i ko lakou aina pono, e like me ia e ike ia nei mai ke poo mai o ka lahui ka Moiwahine a hiki i ke kanaka haahaa loa, a aole e hala ka hanauna e ku nei i keia manawa, e like pu ana kakou me na negero ka hoopilikia nui ia maluna o ko lakou aina hanau pono. He haawina maikai nae keia i ka poe kakauinoa iho nei no na pi gi, a na ke au o ka manawa e hoike mai i ka hiki ia lakou ke hoololohe maluna o ko lakou mau noho iho—ina paha ua wili ia ko lakou mau hope me ke kui-kolu, aole paha.

HAIIOLELO MAHANAHANA.

Eia na olelo a kekahi haole Beritania i haiiolelo ai ma ka halawai a ka Hui Aloha Aina ma Puunene, ma ka po o ka la 4 o Aperila, 1894:

"E ra keonimana i skooska mai nei: Owau iho la no ia, a ua hooihui aku au ia oukou ma o kuu wahi aahu ano ku ole i ko oukou kulana maenae a me ka hoopono. O ka 10 malama keia o ko'u noho ana ma Hawaii nei. Ia'u e noho ana ma ke kulana kahale o Philadelphia ma ka hana hooihui hua kepau no kekahi nupepa, a i ka pahola ana ae o na lono i ka hiki ana ae o na Komisina mahaioi o na P. G. no Kapalakiko, ua puni kela aina nui pahalahala i ka lohe oiaio loa, o ke Aupuni Mo'i o Hawaii, ua hookahuliia mamuli o ka haawi pio ana aku a ke Aliwahine Liliuokalani i keia poe hapaha Amerika o kahi heluna uuku loa. O ka ninau hooihui aina a kela poe Komisina mahaioi i hiki ae ai i Amerika, ua manao kela komisina oia ka puupuu ikaika a lakou i manao ai e ku'i i na maka o ke kanaka Hawaii a makapaa. I ke ka-na ana o Kakina ma i ka lakou puupuu e hui mai ma ke kumupepeiao o ke Hawaii, ua moni oukou i ke koko me ka lapuu ana o ke kino o na kabuna. Hookahi malama ma ia hope iho, ua hiki ae ke Komisina o ke Alitaimoku ma Wasinetona, oia o Paulo Numana a me ke Keikialii Kawanakoa. Ua hiki pu ae me

